

YOSHLARNING HUQUQ VA ERKINLIKLARINI HIMOYA QILISH — JAMIYAT TARAQQIYOTINING MUHIM SHARTI

Muallif: **Shokirov Shoxjaxon**

Kirish

Yoshlar har qanday davlat va jamiyatning eng faol, tashabbuskor hamda kelajakka yo'naltirilgan qatlamidir. Ularning bilim olishi, erkin fikrlashi, o'z qobiliyatini namoyon etishi va jamiyat hayotida munosib ishtirok etishi mamlakat taraqqiyotiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli yoshlarning huquq va erkinliklarini ta'minlash, ularni turli tazyiq va adolatsizliklardan himoya qilish davlat va jamiyat oldidagi muhim vazifalardan biridir.

Huquq va erkinliklar insonning munosib hayot kechirishi uchun zarur bo'lgan asosiy imkoniyatlardir. Yoshlar ham ta'lim olish, mehnat qilish, axborotdan foydalanish, o'z fikrini erkin bildirish, ijtimoiy hayotda qatnashish va qonun bilan belgilangan boshqa huquqlardan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lishi kerak. Bunday sharoit yosh avlodning o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlaydi va ularni mas'uliyatli fuqarolar sifatida shakllantiradi.

Yoshlar huquqlarini himoya qilishning ahamiyati

Yoshlar huquqlarini himoya qilish, avvalo, ularning shaxsiy qadr-qimmatini hurmat qilishdan boshlanadi. Har bir yoshning fikri, qobiliyati va tanlovi e'tiborga olinishi, uning huquqlari kamsitilmasligi lozim. Oilada, ta'lim muassasasida, ish joyida va jamiyatning boshqa sohalarida yoshga nisbatan adolatli munosabatning qaror topishi huquqiy madaniyatni yuksaltiradi.

Ta'lim olish huquqi yoshlarning kelajagini belgilovchi eng muhim omillardan biridir. Sifatli ta'limga teng imkoniyat yaratish orqali yoshlarning bilim va ko'nikmalarini rivojlantirish, kasb tanlashiga ko'maklashish hamda zamonaviy mehnat bozoriga moslashishiga yordam berish mumkin. Ta'lim jarayonida yoshlarning sha'ni va huquqlari hurmat qilinishi, ularning xavfsiz va sog'lom muhitda bilim olishi ta'minlanishi kerak.

Mehnat sohasida ham yoshlarning huquqlarini himoya qilish alohida ahamiyatga ega. Yoshlar mehnat qilish, adolatli munosabatga ega bo'lish, xavfsiz sharoitda ishlash va o'z mehnati uchun munosib haq olish imkoniyatiga ega bo'lishi zarur. Ayniqsa, voyaga yetmaganlar mehnatida ularning yoshi, sog'lig'i va ta'lim olish manfaatlari hisobga olinishi muhimdir.

Huquqiy savodxonlik — ishonchli himoyaning asosi

Yoshlarning o'z huquqlarini bilishi ularni himoya qilishning eng samarali vositalaridan biridir. Huquqiy savodxon yosh o'ziga tegishli imkoniyatlarni, qonuniy majburiyatlarini va muammoli vaziyatlarda qayerga murojaat qilish kerakligini

yaxshiroq anglaydi. Shu bois maktab, akademik litsey, kollej va oliy ta'lim muassasalarida huquqiy bilimlarni amaliy misollar asosida tushuntirish foydalidir.

Bugungi raqamli muhitda axborotdan to'g'ri foydalanish ham yoshlar huquqlarini himoya qilish bilan chambarchas bog'liq. Internetdagi firibgarlik, shaxsiy ma'lumotlardan noqonuniy foydalanish, kiberzo'ravonlik va yolg'on axborot kabi xavflarga qarshi media va raqamli savodxonlikni oshirish zarur. Yoshlar o'z shaxsiy ma'lumotlarini ehtiyot qilish, ishonchsiz manbalarga tanqidiy yondashish va huquqbuzarlik holatlarida tegishli organlarga murojaat qilish ko'nikmalariga ega bo'lishlari kerak.

Davlat, oila va jamiyatning o'rni

Yoshlar huquqlarini himoya qilish faqat davlat idoralarining vazifasi emas. Oila, ta'lim muassasalari, mahalla, jamoat tashkilotlari va fuqarolarning o'zi bu jarayonda faol ishtirok etishi lozim. Yoshning muammosini vaqtida eshitish, unga maslahat berish va zarur hollarda mutaxassis yoki tegishli tashkilot yordamidan foydalanish ko'plab salbiy holatlarning oldini olishi mumkin.

Jamiyatda yoshlarning fikrini tinglash va ularni qarorlar qabul qilish jarayonlariga jalb etish ham muhimdir. Turli loyihalar, munozaralar, yoshlar kengashlari va ijtimoiy tashabbuslar orqali yoshlarning faolligini oshirish ularning fuqarolik pozitsiyasini shakllantiradi. Eng muhimi, yoshlarni faqat yordamga muhtoj guruh sifatida emas, balki jamiyat taraqqiyotiga hissa qo'sha oladigan faol kuch sifatida ko'rish kerak.

Muammolar va ularni hal etish yo'llari

Amaliyotda yoshlarning huquq va erkinliklaridan to'liq foydalanishiga to'sqinlik qiladigan ayrim omillar uchrashi mumkin. Huquqiy bilimning yetishmasligi, ijtimoiy bosim, teng imkoniyatlarning cheklanishi, raqamli xavflar va muammoli vaziyatlarda kimga murojaat qilishni bilmaslik shular jumlasidandir. Bunday holatlarni kamaytirish uchun huquqiy targ'ibotni kuchaytirish, bepul maslahat xizmatlarini rivojlantirish va yoshlar uchun tushunarli axborot resurslarini ko'paytirish muhim.

Bundan tashqari, yoshlarning tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash, ularni kasb-hunarga yo'naltirish, bandligini ta'minlash va ijtimoiy loyihalarga jalb etish orqali ularning jamiyatdagi mavqeini mustahkamlash mumkin. Har bir yosh o'z huquqi bilan birga boshqalarning huquqlarini ham hurmat qilishni o'rganishi kerak. Chunki huquq va erkinliklardan foydalanish mas'uliyat bilan uyg'un bo'lgandagina barqaror va adolatli muhit yuzaga keladi.

Xulosa

Yoshlarning huquq va erkinliklarini himoya qilish — kelajakni himoya qilish demakdir. Huquqlari hurmat qilinadigan, sifatli ta'lim va munosib mehnat imkoniyatlariga ega bo'lgan, o'z fikrini erkin va mas'uliyatli tarzda bildira oladigan yoshlar jamiyatning rivojlanishiga katta hissa qo'shadi. Shuning uchun yoshlarning

huquqiy savodxonligini oshirish, ularning manfaatlarini himoya qilish mexanizmlarini kuchaytirish va yoshlar tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash doimiy e'tiborda bo'lishi lozim.

Har bir yosh o'z huquqlarini bilsa, o'z qadr-qimmatini anglasa va qonuniy himoya vositalaridan foydalanishni o'rgansa, jamiyatda adolat, tenglik va o'zaro hurmat yanada mustahkamlanadi. Demak, yoshlar huquqlarini himoya qilish nafaqat bugungi kun vazifasi, balki yurtning demokratik va farovon kelajagini ta'minlashning muhim shartidir.

